

**UCHWAŁA NR XXXI/301/2020
RADY MIEJSKIEJ INOWROCŁAWIA**

z dnia 9 grudnia 2020 r.

**w sprawie wniesienia skargi na zarządzenie zastępcze Nr 242/2020 Wojewody
Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie nadania nazwy ulicy**

Na podstawie art. 98 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378) w zw. z art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 oraz art. 6c ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1103) uchwala się, co następuje:

§ 1. Postanawia się o wniesieniu skargi do sądu administracyjnego na zarządzenie zastępcze Nr 242/2020 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie nadania ulicy o nazwie Iwana Alejnika położonej w mieście Inowrocław, nazwy Tadeusza Chęsego.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Inowrocławia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej Inowrocławia

Tomasz Marcinkowski

Uzasadnienie do uchwały Nr XXXI/301/2020

Rady Miejskiej Inowrocławia

z dnia 9 grudnia 2020 r.

Zarządzeniem zastępczym Nr 242/2020 z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie nadania nazwy ulicy (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 5675) Wojewoda Kujawsko-Pomorski nadał ulicy o nazwie Iwana Alejnika położonej w mieście Inowrocław, nazwę Tadeusza Chęsego.

Uzasadniając ww. zarządzenie zastępcze Wojewoda Kujawsko-Pomorski ograniczył się w znacznej części do zacytowania treści opinii Instytutu Pamięci Narodowej (IPN) z dnia 23 września 2020 r., znak BUWIII-940-82(2)/20. Opierając się na tej opinii uznał, że dotychczasowa nazwa ulicy Iwana Alejnika jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki.

Zarówno uzasadnienie zarządzenia zastępczego, jak również ww. opinia, ograniczają się jedynie do krótkiego opisu życiorysu Iwana Alejnika oraz do negatywnej oceny działalności Armii Czerwonej w Polsce, w znacznej części po jego śmierci. Z treści opinii IPN z dnia 23 września 2020 r. znak: BUWIII-940-82(2)/20, na podstawie której Wojewoda wydał zarządzenie zastępcze wynika m.in., że: „Iwan Alejnik bijąc się w szeregach Armii Czerwonej, wypierającej z polskiej ziemi wojska niemieckie, nie walczył o Polskę wolną, niepodległą, niezawisłą, lecz realizował imperialne sowieckie plany podboju nakreślone przez Stalina. Alejnik być może odznaczył się męstwem w walce z nazistowskimi Niemcami na terenie Polski, za co został uhonorowany przez sowieckie władze, jednak to w żadnym stopniu nie czyni z niego polskiego bohatera”. Opinia ta odwołuje się do powszechnie znanych faktów historycznych związanych z konsekwencjami wkroczenia Armii Czerwonej do Polski i oceny ich znaczenia dla państwowości polskiej po II wojnie światowej. Nie przedstawiono w niej jednak żadnych dowodów ani poszlak, że Iwan Alejnik był zbrodniarzem lub sprawcą czynów o charakterze antypolskim. Trudno za takowe uznać to, że będąc dowódcą czołgu, a nie oficerem politycznym, poniósł największą z ofiar w walce na ulicach Inowrocławia ze zniechęconym okupantem niemieckim. Uznanie, że patronami ulic w Polsce mogą być wyłącznie „polscy bohaterowie” jest nadużyciem, niemającym żadnego umocowania w obowiązującym prawie, w tym w ustawie z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki.

Podkreślenia wymaga, że Wojewoda Kujawsko-Pomorski zwrócił się do IPN o wydanie przedmiotowej opinii w dniu 29 września 2017 r. Działania związane z poszukiwaniem przez IPN materiałów stanowiących podstawę do wydania opinii trwały aż trzy lata, a efektem tych działań jest zaledwie kilka zdań bezpośrednio dotyczących Iwana Alejnika, przedstawiających fakty powszechnie znane i publikowane.

Wojewoda Kujawsko-Pomorski nie przedstawił żadnych argumentów, które wskazywałyby, że Iwan Alejnik – sowiecki żołnierz, lejtnant, dowódca czołgu T-34 brał udział w zbrodniczych działaniach Armii Czerwonej skierowanych przeciwko ludności cywilnej, czy też w jakiś szczególny sposób był związany z implementacją ustroju komunistycznego na terenie Polski. Przywołanie samych faktów historycznych dotyczących danej osoby jedynie jako żołnierza walczącego w szeregach Armii Czerwonej i dowódcy czołgu T-34 w 12 Gwardyjskim Korpusie Pancernym, poległego podczas walk w mieście z wojskami niemieckimi nie stanowi wystarczającej podstawy do przyjęcia, że osoba ta symbolizuje komunizm. W orzecznictwie sądów administracyjnych prezentowane jest bowiem stanowisko, że gdyby ustawodawca chciał uznać za symbol komunizmu samą służbę w szeregach Armii ZSRR lub przynależność do partii komunistycznej to niewątpliwie wprost przewidziałby to w zapisach ustawy (np. wyrok NSA z 3 kwietnia 2019 r. sygn. akt: II OSK 3079/18). Co gorsza, Wojewoda utożsamiał Iwana Alejnika z całym złem i niegodziwością, jakie czynił Związek Sowiecki, również po śmierci I. Alejnika 21 stycznia 1945 r. Zdumienie budzi również to, że Wojewoda obciążył poległego czołgistę odpowiedzialnością za stacjonowanie w Polsce Armii Czerwonej po 1944 r., a więc w czasie trwających jeszcze krwawych walk z Niemcami.

Przypomnieć należy, że II wojna światowa zakończyła się w Europie 8 maja 1945 r. Czołgista Alejnik, do czasu swojej bohaterskiej śmierci, nie był żołnierzem niechcianym przez inowrocławian, rzekomo „stacjonującym” w naszym mieście, lecz frontowcem wcielonym do wojska, walczącym ze wspólnym wrogiem, który poniósł najwyższą ofiarę, ofiarę życia. Był wręcz wyczekiwany po pięciu latach okupacyjnej eksterminacji.

Z uwagi na powyższe, nie było podstaw do wydania przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego ww. zarządzenia, a tym samym działanie Wojewody w tym zakresie jest niezgodne z prawem.

W tej sytuacji gmina zgodnie art. 98 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378) w zw. z art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, może zaskarżyć zarządzenie zastępcze do sądu administracyjnego z powodu jego niezgodności z prawem w terminie 30 dni od dnia doręczenia. Do złożenia skargi uprawniona jest gmina lub związek międzygminny, których interes prawny, uprawnienie albo kompetencja zostały naruszone. Podstawą do wniesienia skargi jest uchwała lub zarządzenie organu, który podjął uchwałę lub zarządzenie albo którego dotyczy rozstrzygnięcie nadzorcze.

Zgodnie z art. 6c ww. ustawy, skarga do sądu administracyjnego na zarządzenie zastępcze, o którym mowa w art. 6 ust. 2, przysługuje jednostce samorządu terytorialnego, jedynie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1, wynikał z przyczyn niezależnych od tej jednostki lub związku. Zgodnie jednak z ugruntowanym orzecnictwem sądów administracyjnych sformułowanie „przyczyny niezależne od jednostki samorządu terytorialnego” musi być wykładane w ten sposób, że chodzi także o subiektywne przekonanie jednostki samorządu terytorialnego, ściślej jej organów, że nazwa ulicy nie upamiętnia osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub innego ustroju totalitarnego lub nie propaguje takiego ustroju w inny sposób. Jedynie taka wykładnia zapewnia bowiem konstytucyjnie zagwarantowaną (art. 165 ust. 2 Konstytucji RP) sądową ochronę samodzielności jednostki samorządu terytorialnego (np. wyrok NSA z dnia 7 grudnia 2018 r., sygn. akt: II OSK 2880/18).

Zarządzenie zastępcze zostało doręczone w dniu 4 grudnia 2020 r., zatem termin do wniesienia skargi upłynie 4 stycznia 2021 r. Podstawą do wniesienia skargi, zgodnie z art. 98 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jest uchwała rady gminy.

Mając powyższe na uwadze wywołanie uchwały jest uzasadnione. Inicjatorem wywołania uchwały jest Prezydent Miasta Inowrocławia.

Przewodniczący Rady Miejskiej Inowrocławia

Tomasz Marcinkowski